

Etusivu>Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö>Kansallinen lainsäädäntö

Tämä maa on siirtymävaiheessa EU:sta eroamisen vuoksi.

Tämän sivun alkukielistä versiota [en](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomenntaan parhaillaan.

Swipe to change

englanti

Kansallinen lainsäädäntö

Pohjois-Irlanti

Tällä sivulla kerrotaan Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännöstä ja oikeudellisista tietokannoista erityisesti Pohjois-Irlannin oikeudenkäyttöalueen näkökulmasta.

Tätä sivua ei ole käännetty valitsemallesi kielelle.

Halutessasi voit tutustua sivun konekäännökseen. Huomaa, että konekäännös on vain suuntaa antava. Sivun ylläpitäjä ei ole vastuussa eikä vahingonkorvausvelvollinen konekäännöksen laadusta.

-----suomi-----bulgariaespanjatšekkitanskasaksavirokreikkaranskakroaattiialialatvialiettuaunkarimaltahollantipuola
portugaliromaniaslovakkisloveeniruotsi

Oikeuslähteet

Yhdistyneen kuningaskunnan Pohjois-Irlannin oikeudenkäyttöalueella pääasialliset oikeuslähteet ovat seuraavat:

Primaarioikeus Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin lakien ja Pohjois-Irlannin edustajakokouksen lakien muodossa. Primaarilainsäädäntöä annetaan myös asetusten (*statutory instruments*) muodossa hallitsijan nimissä *Orders in Council* -menettelyllä.

Euroopan unionin oikeus

Sekundaarioikeus (johdettu oikeus) eli asetukset ja vastaavantasoiset Pohjois-Irlantia koskevat säädökset (*statutory rules of Northern Ireland*). Jonkin verran johdettua oikeutta annetaan myös hallinnollisilla määräyksillä.

Tuomioistuinten tuomioiden kautta kehittynyt **common law -oikeus**.

Oikeudellisten välineiden lajit

Primaarioikeus eli **parlamentin antamat lait** laaditaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa Lontoossa. Ne voivat koskea koko valtakuntaa tai vain sen osaa. Lisäksi Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on siirtänyt lainsäädäntövaltaa alueellisille parlamenteille ja edustajakokouksille. Ne voivat hyväksyä primaarilainsäädäntöä, joka koskee rajattuja aiheita ja on voimassa vain niiden omalla oikeudenkäyttöalueella. Hallitsijan valtaoikeuksien nojalla voidaan antaa muuta primaarilainsäädäntöä eri muodoissa (*Orders in Council, proclamations, royal warrants, royal instructions, regulations ja letters patent*).

Sekundaarioikeutta annetaan hallitsijan, ministerin tai ministeriön, Pohjois-Irlannin täytäntöönpanoviranomaisen tai muun tahon tai henkilön lakisäätöisen tai muun valtuutuksen nojalla. Sitä kutsutaan myös **delegoiduksi tai johdetuksi oikeudeksi**, ja säädöstä, jolla valtuudet myönnetään, kutsutaan valtuuttamissäädekseksi (*enabling Act, empowering Act, parent Act*). Sekundaarioikeutta annetaan useilla erilaisilla määräyksillä, asetuksilla ja säännöillä, kuten *Orders in Council, regulations tai rules*, ja näiden yleisnimityksenä voidaan käyttää ilmaisia *statutory instruments* tai *statutory rules*.

Pohjois-Irlannissa lainsäädäntöön kuuluu lakeja ja asetuksia, jotka voivat olla Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin, Pohjois-Irlannin parlamentin (1921–1972) tai Belfastissa toimivan Pohjois-Irlannin edustajakokouksen antamia. Pohjois-Irlannissa toimineiden hajautettua valtaa käyttäneiden hallitusten toiminta on keskeytetty eri ajankohtina, ja paljon lainsäädäntöä on annettu *Orders in Council* -menettelyllä. Tällaiset säädökset ovat muodollisesti johdettua oikeutta, mutta sitä sovelletaan kuin primaarioikeutta. Pohjois-Irlannin oikeuteen kuuluu myös *statutory rules* -sääntöjä, jotka on annettu Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin antaman lain, *Order in Council* -määräyksen tai Pohjois-Irlannin edustajakokouksen antaman lain nojalla.

Toimivalta tehdä **kansainvälisiä sopimuksia** Yhdistyneen kuningaskunnan puolesta on kruunulla eli hallitsijalla valtaoikeuksiansa nojalla maan hallituksen neuvojen mukaan. Parlamentilla ei ole sopimusten tekemisessä muodollista asemaa, mutta jos sopimus edellyttää muutosta maan lainsäädäntöön tai julkisen rahoituksen myöntämistä, parlamentti äänestää siitä tavanomaiseen tapaan. Kaikkien EU:n perussopimusten täytäntöönpano Yhdistyneessä kuningaskunnassa edellyttää lainsäädäntöä ja siten parlamenttikäsittelyä. Vuoden 2010 lain perustuslakiuudistuksesta ja hallintotavasta (*Constitutional Reform and Governance Act 2010*) tultua voimaan valtiosopimuksen ratifiointi edellyttää, että a) Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ministeri on toimittanut parlamentille jäljennöksen sopimuksesta, b) sopimus on julkaistu ja c) parlamentin ala- tai ylähuone ei ole päättänyt 21 istuntopäivän kuluessa, että sopimusta ei ratifioida.

Normihierarkia

Jos eri oikeuslähteet ovat keskenään ristiriidassa, ensisijaisena oikeuspaikkana ristiriitojen ratkaisemiseen ovat tuomioistuimet. Ne voivat ratkaista myös laintulkintaan liittyviä riitoja. Koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole kirjoitettua perustuslakia, parlamentin antamaa lakia ei kuitenkaan ole mahdollista riitauttaa sillä perusteella, että se olisi perustuslain vastainen. **Parlamentaarista suvereniteettia koskevan perustuslaillisen doktriinin** mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on ylin lakia säätävä elin. Sillä on oikeus laatia ja kumota mikä tahansa laki, eikä mikään muu elin voi kumota parlamentin säätämää lakia tai kyseenalaistaa sen pätevyyttä.

Parlamentaarista suvereniteettia rajoittaa kuitenkin Yhdistyneen kuningaskunnan jäsenyys Euroopan unionissa. Vuonna 1972 annetun Euroopan yhteisöjä koskevan lain (*European Communities Act*) nojalla EU:n lainsäädäntö on osa myös Pohjois-Irlannin lainsäädäntöä. Kansallista lainsäädäntöä on tulkittava EU:n lainsäädännön kanssa yhteensopivalla tavalla aina kun se on mahdollista.

Tuomioistuimet voivat haastaa parlamentin lait myös vuoden 1998 ihmisoikeuslain (*Human Rights Act 1998*) nojalla. Ihmisoikeuslailla sisällytetään Euroopan ihmisoikeussopimus Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön. Kansallista lainsäädäntöä on mahdollisuuksien mukaan tulkittava ihmisoikeussopimuksen kanssa yhteensopivalla tavalla.

Tuomioistuinten tuomiot, varsinkin muutoksenhakutuomioistuinten tuomiot, ovat tärkeässä asemassa oikeuden kehityksessä. Sen lisäksi, että tuomiot sisältävät arvovaltaisia ratkaisuja lainsäädännön tulkinnasta, ne muodostavat **common law -oikeuden perustan**. Tämä oikeus johdetaan aiemmissa asioissa annetuista tuomioistuinten tuomioista eli oikeuskäytännöstä. Yleisperiaatteena on se, että tuomioistuinten on noudatettava ylempien tuomioistuinten aiempia ratkaisuja. Euroopan unionin oikeutta koskevissa asioissa ylimpänä tuomioistuimena on Euroopan unionin tuomioistuin. Parlamentin ylähuoneen tuomarit (*Law Lords*) toimivat aiemmin Yhdistyneen kuningaskunnan ylimpänä tuomioistuimena, mutta tämä tehtävä on siirretty 1. lokakuuta 2009 toimintansa

aloittaneelle korkeimmalle oikeudelle (*Supreme Court*). Uusi korkein oikeus muodostettiin ylähuoneen silloisista tuomareista ja sen ensimmäiseksi presidentiksi nimitettiin heidän puheenjohtajansa eli *Senior Law Lord*.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet ja lainsäädäntömenettely

Primaarioikeuden säätämisestä vastaa Lontoossa kokoontuva **Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti**. Ennen kuin **säädösehdotuksesta** (*Bill*) voi tulla parlamentin laki (*Act of Parliament*), se on hyväksyttävä sekä parlamentin ala- että ylähuoneessa (*House of Commons* ja *House of Lords*).

Lainsäädäntömenettelyyn kuuluvat parlamentin kummassakin kamarissa seuraavat vaiheet:

ensimmäinen käsittely (säädösehdotuksen muodollinen esittely ilman keskustelua)

toinen käsittely (yleiskeskustelu)

valiokuntavaihe (yksityiskohtainen käsittely, keskustelu ja muutosehdotukset); alahuoneessa tämä tehdään yleensä yleisessä lainsäädäntövaliokunnassa (*public bill committee*).

mietintövaihe (mahdollisuus tehdä lisätarkistuksia)

kolmas käsittely (viimeinen mahdollisuus keskusteluun; muutokset ovat mahdollisia ylähuoneessa).

Kun säädösehdotusta on käsitelty sekä ala- että ylähuoneessa, se palautuu lakialoitteen tehneeseen kamariin, jotta tämä voi käsitellä toisen kamarin tekemiä muutoksia.

Ala- ja ylähuoneen on päästävä yhteisymmärrykseen lopullisesta tekstistä. Niiden välillä saatetaan käydä useita neuvottelukierroksia, ennen kuin säädösehdotuksen sanamuodosta päästään yhteisymmärrykseen. Tämän jälkeen ehdotus lähetetään hallitsijalle hyväksyntää varten (*Royal Assent*).

Pohjois-Irlannin edustajakokouksessa noudatetaan samanlaista menettelyä (lakiehdotuksen esittely, sen tarkastelu, keskustelu ja äänestys), vaikka hajautettua valtaa käyttävä edustajakokous on vain yksikamarinen. Ministerit, valiokunnat ja yksittäiset jäsenet voivat tehdä aloitteen lakiehdotukseksi ja esitellä sen edustajakokouksen puhemiehelle edustajakokouksen käsittelemää varten. Jos puhemies katsoo ehdotuksen kuuluvan edustajakokouksen toimivaltaan, lakiehdotus esitellään ja siitä keskustellaan edustajakokouksessa. Sen jälkeen se lähetetään asianmukaiseen valiokuntaan tarkastelua varten. Valiokunta toimittaa edustajakokoukselle mietinnön, minkä jälkeen edustajat voivat tarkastella lakiehdotusta yksityiskohtaisesti ja esittää tarkistuksia. Tämän jälkeen edustajakokous tarkastelee lakiehdotusta uudelleen ja toimittaa lopullisen äänestyksen.

Kun säädösehdotus on käynyt läpi kaikki vaiheet Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa tai Pohjois-Irlannin edustajakokouksessa, se lähetetään hallitsijalle hyväksyntää varten, minkä jälkeen siitä tulee laki (**Act**).

Yleensä **primaarilainsäädännön muuttaminen tai kumoaminen** edellyttää uuden primaarilainsäädännön antamista Poikkeustapauksissa muuttaminen tai kumoaminen on kuitenkin mahdollista *statutory instrument* -asetuksella. Näin on, jos uudella säädöksellä pannaan täytäntöön EU:n velvoite tai toteutetaan lainsäädäntöuudistus, jolla kevennetään sääntelytaakkaa tai poistetaan se. Tällaisen asetuksen antaminen on kuitenkin hyväksyttävä sekä ala- että ylähuoneessa vahvistuspäätöslauselmalla (*affirmative resolution*).

Primaarioikeuden säädös tulee voimaan siihen sisältyvien **voimaantulosäännösten** mukaisesti. Säädöksessä on mahdollista säätää, että se tulee voimaan tietynä päivänä. Voimaantulopäivä voi olla hallitsijan hyväksynnän päiväys tai muu päivämäärä (yleensä vähintään kaksi kuukautta hallitsijan hyväksynnän jälkeen). Toisaalta ministeri tai ministeriö voi antaa voimaantulopäivää koskevan määräyksen (*commencement order*). Säädöksen eri säännöksille voidaan määrittää eri voimaantulopäivät.

Sekundaarilainsäädännön voimaantulopäivä määritetään yleensä itse säädöksessä. Poikkeuksellisesti voimaantulopäivä voidaan määrätä julkaisemalla ilmoitus virallisessa lehdessä (*The London Gazette* tai *The Belfast Gazette*).

Oikeudelliset tietokannat

Käytettävissä on useita oikeudellisia tietokantoja:

[Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntötietokanta](#) sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin, Skotlannin parlamentin, Pohjois-Irlannin edustajakokouksen ja Walesin kansalliskokouksen julkaiseman **primaarioikeuden kokonaisuudessaan** sekä kaiken sekundaarioikeuden, jota sovelletaan koko valtakuntaan tai johonkin sen osaan. Tietokannan käyttö on maksutonta.

[Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntötietokanta](#) sisältää kaikki Yhdistyneen kuningaskunnan osat kattavan **tarkistetun primaarioikeuden** vuodesta 1235 nykypäivään.

Linkkejä

[Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntötietokanta](#)

Päivitetty viimeksi: 28/08/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Näiden sivujen kansallisesta sisällöstä vastaavat jäsenvaltiot päivittävät parhailaan sivuja Britannian EU-erosta johtuvien muutosten vuoksi. Kaikki sivut eivät välttämättä ole vielä ajan tasalla, mutta tiedot korjataan aikanaan.